

Verksamhetsredogörelse 2020

Hälsa- och sjukvårdens ansvarsnämnd
Medical Responsibility Board

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovsmannens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. Publikationen kan också tas fram i alternativt format på begäran. Frågor om alternativa format skickas till alternativaformat@socialstyrelsen.se

Innehåll

HSAN:s uppgifter.....	4
Verksamheten.....	5
Inkomna och avgjorda ärenden	6
Om de avgjorda ärendena	7
Nämnd- och ordförandebeslut.....	7
Antalet prövade ärenden initierade av IVO.....	8
Behörighetsinskränkningar.....	9
På vilka grunder har beslut om behörighetsåtgärder meddelats?	10
Prövotid.....	10
Återkallelse av legitimation.....	11
Övrigt	12
Underrättelser via IML.....	12
Ärendebalans	12
Remisser	13
Sammanträden	13
Beslut om verksamhetsredogörelse för kalenderåret 2020	14

HSAN:s uppgifter

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnds (HSAN) uppgifter regleras i förordningen (2011:582) med instruktion för Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (instruktionen).

Enligt 1 § första stycket instruktionen ska HSAN pröva ärenden enligt 8 kap. 1-12 §§ patientsäkerhetslagen (2010:659), PSL, dvs. behörighetsfrågor avseende legitimerad personal inom hälso- och sjukvården. HSAN prövar följande frågor.

- prövotid
- återkallelse av legitimation
- återkallelse av annan behörighet
- indragning/begränsning av förskrivningsrätt
- föreläggande om läkarundersökning
- ny legitimation när yrkesutövarens legitimation är återkallad samt
- ny behörighet när yrkesutövarens behörighet är återkallad

Enligt 1 § andra stycket instruktionen ska HSAN medverka till att stärka patientsäkerheten inom hälso- och sjukvården inklusive tandvården.

Enligt 6 § instruktionen ska HSAN senast den 22 februari varje år lämna en redogörelse till regeringen om sin verksamhet under det senaste kalenderåret samt om kostnaderna för verksamheten.

Verksamheten

Verksamheten vid HSAN är helt och hållet efterfrågestyrd, dvs. styrs av antalet inkomna anmälningar och ansökningar. Anmälan kan göras av Inspektionen för vård och omsorg (IVO), Justitieombudsmannen (JO) och Justiekanslern (JK). Ansökan om ny legitimation, ny behörighet att förskriva läkemedel, återkallelse av legitimation, indragning/begränsning av förskrivningsrätt samt provotid kan göras av den yrkesutövare som saken gäller. HSAN kan inte på eget initiativ ta upp frågor som rör yrkesutövare inom hälso- och sjukvården.

Inkomna och avgjorda ärenden

Vid årets början uppgick antalet pågående ärenden till 134. Under år 2020 har det till HSAN kommit in totalt 324 ärenden. Antalet inkomna ärenden under åren 2018 till 2020 framgår av tabell 1.

Tabell 1 Antalet inkomna ärenden

År	Antal ärenden
2018	238
2019	251
2020	324

Vad som yrkats i ärendena framgår av tabell 2. Enbart förstahandsyrkanden redovisas. Som framgår av tabellen överstiger antalet yrkade behörighetsåtgärder antalet ärenden. Det beror på att det i ett ärende kan finnas flera yrkanden.

Tabell 2 Yrkanden

Yrkanden	2018	2019	2020
Föreläggande om läkarundersökning	2	2	1
Prövotid	100	91	101
Återkallelse av legitimation	68	82	123
Återkallelse av legitimation på egen begäran	18	33	43
Indragning/begränsning av förskrivningsrätt	14	7	11
Indragning/begränsning av förskrivningsrätt på egen begäran	15	11	12
Ansökan om ny legitimation	16	21	22
Ansökan om ny förskrivningsrätt	8	3	11
Övrigt	2 ¹	6 ²	5 ³
Totalt antal yrkanden	243	259	329

Av de under år 2020 inkomna ärendena har 236 ärenden sin grund i anmälningar från IVO, se tabell 3.

Tabell 3 Antalet anmälningar från IVO

År	Anmälningar från IVO
2018	181
2019	183
2020	236

¹ Ett yrkande om interimistisk återkallelse av legitimation och ett yrkande om interimistisk indragning av förskrivningsrätt

² Fem yrkanden om interimistisk återkallelse av legitimation och ett yrkande om interimistisk indragning av förskrivningsrätt

³ Fyra yrkanden om interimistisk återkallelse av legitimation och 1 interimistiskt yrkande om indragning av förskrivningsrätt.

Om de avgjorda ärendena

Nämnd- och ordförandebeslut

Enligt PSL ska beslut i behörighetsärenden som huvudregel fattas av nämnden. Ordföranden får dock, med vissa i lagen angivna undantag, ensam fatta beslut i ärenden om;

1. frågor som innebär att ett ärende inte avgörs i sak,
2. om återkallelse på egen begäran av legitimation eller behörighet, och
3. om återkallelse av legitimation då den legitimerade inte har följt ett föreläggande om läkarundersökning.

Av tabell 4 framgår fördelningen mellan nämnd- och ordförandebeslut.

Tabell 4 Fördelning nämnd- och ordförandebeslut

Beslutstyp	2018	2019	2020
Nämndbeslut	175	178	194
Ordförandebeslut	37	41	44
- varav prövning i sak	30	35	37
- avskrivna/avvisade	7	6	7
Totalt antal beslut	212	219	238
- andel nämndbeslut %	83	81	82
- andel ordförandebeslut %	17	19	18

Antalet prövade ärenden initierade av IVO

Antalet ärenden initierade av IVO och andelen bifall i denna grupp framgår av tabell 5.

Tabell 5 Avgjorda ärenden initierade av IVO

Ärenden	2018	2019	2020
Antal prövade ärenden	148	158	166
Antal bifall (inklusive ärenden där yrkanden delvis bifallits)	140	142	152
Antal avslag/avvisning/avskrivning	x ⁴	16	14
Andel bifall %	95	90	92
Andel avslag/avvisning/avskrivning %	5 ⁵	10 ⁶	8

⁴ Antal avslag/avvisning/avskrivning har inte redovisats tidigare år.

⁵ I ett ärende yrkade IVO återkallelse av legitimation. HSAN avslog yrkandet på grund av att det inte förelåg tillräckliga skäl för återkallelse men beslutade om prövotid.

⁶ I tre ärenden yrkade IVO prövotid. Efter ansökan från den aktuella yrkesutövaren beslutade HSAN istället om återkallelse av legitimationen.

Behörighetsinskränkningar

Antal behörighetsinskränkningar i form av återkallade legitimationer, begränsning eller indragning av förskrivningsrätt och beslutade prøvotider framgår av tabell 6, 7 och 8 nedan. I tabellerna redovisas också vilka yrkeskategorier som blivit föremål för de olika åtgärderna och i vilken omfattning.

Tabell 6 Återkallade legitimationer

Yrke	2018 ⁷	2019	2020
Läkare	24	31	36
Sjuksköterskor och barnmorskor	29	36	43
Tandläkare	4	7	15
Övriga	7	6	6
Totalt	64	80	100

Tabell 7 Indragningar/Begränsningar av förskrivningsrätt

Yrke	2018	2019	2020
Läkare	31	16	19
Tandläkare	5	3	2
Totalt	36	19	21

Tabell 8 Prövotid

Yrke	2018 ⁸	2019	2020
Läkare	28	24	22
Sjuksköterskor och barnmorskor	54	54	58
Tandläkare	0	1	4
Övriga	2	4	3
Totalt	84	83	87

⁷ Två beslut om återkallelse av legitimation avser dubbla legitimationer som sjuksköterska och barnmorska och ett beslut avser en läkare och psykoterapeut.

⁸ Två beslut om prøvotid avser dubbla legitimationer som läkare och sjuksköterska och två beslut avser dubbla legitimationer som sjuksköterska och barnmorska.

På vilka grunder har beslut om behörighetsåtgärder meddelats?

Prövotid

Beslut om prövotid kan enligt PSL fattas vanligtvis på någon av följande grunder.

- Grund 1 oskicklighet vid yrkesutövningen som kan befaras påverka patientsäkerheten
- Grund 2 brott som begåtts i eller i samband med yrkesutövningen som är ägnat att påverka förtroendet för yrkesutövaren
- Grund 3 yrkesutövaren har uppsåtligen eller av oaktsamhet brutit mot någon föreskrift av väsentlig betydelse för patientsäkerheten
- Grund 4 på grund av andra omständigheter kan befaras vara olämplig
- Grund 5 sjukdom eller någon annan liknande omständighet som innebär att det kan befaras att yrkesutövaren inte kommer att kunna utöva yrket tillfredsställande

På vilka grunder beslut om prövotid har fattats framgår av tabell 9.

Tabell 9 Grunder för beslut om prövotid

Grund	2018	2019	2020
Grund 1	14	10	15
Grund 2	11	15	12
Grund 3	10	6	10
Grund 4	1	7	3
Grund 5	62	60	62
Övrigt	1 ⁹	-	6
Totalt antal grunder per år	99 ¹⁰	98	108

⁹ 1 enlighet med 8 kap. 4 § 2 st; beslut om ny prövotid då det fanns särskilda skäl att underlåta återkallelse då den legitimerade tidigare underlåtit att följa beslutad prövotidsplan.

¹⁰ Inklusivt 16 beslut med dubbla grunder, nämligen grunderna 2+5 (6 beslut), 1+3 (8 beslut), 3+5 (1 beslut) och 4+5 (1 beslut) samt 1 beslut med tre grunder 1+3+5.

Återkallelse av legitimation

Återkallelse av legitimation enligt PSL kan ske på följande grunder:

- Grund 1 grov oskicklighet
- Grund 2 allvarlig brottslighet i eller utanför yrkesutövningen som är ägnat att påverka förtroendet för yrkesutövaren
- Grund 3 på annat sätt har visat sig uppenbart olämplig att utöva yrket
- Grund 4 sjukdom eller liknande omständighet
- Grund 5 under pågående provotid på nytt visat sig olämplig att utöva sitt yrke
- Grund 6 underlåtenhet att följa beslutad provotidsplan
- Grund 7 egen begäran om återkallelse
- Grund 8 yrkesutövaren som förelagts att låta sig läkarundersökas har inte följt föreläggandet

Tabell 10 Grunder för beslut om återkallelse

Grund	2018	2019	2020
Grund 1	7	10	11
Grund 2	7	8	16
Grund 3	21	10	18
Grund 4	8	16	9
Grund 5	-	-	-
Grund 6	10	16	13
Grund 7	16	28	38
Grund 8	-	-	-
Totalt	69 ¹¹	88	105

Av de redovisade siffrorna framgår att de vanligaste grunderna för återkallelse av en legitimation år 2020 är grund 7 dvs. på egen begäran följt av grund 3 dvs. har visat sig uppenbart olämplig att utöva yrket och grund 2 dvs. allvarlig brottslighet i eller utanför yrkesutövningen som är ägnad att påverka förtroendet för yrkesutövaren.

¹¹ Inklusivt sju beslut med dubbla grunder, nämligen grunderna 1+3 (två beslut) och 2+3 (fem beslut)

Övrigt

Underrättelser via IMI

Enligt 9 kap. 18 § PSL är HSAN skyldig att skicka underrättelser via Informationssystemet för den inre marknaden (IMI). Om HSAN eller en allmän förvaltningsdomstol beslutar om återkallelse av legitimation, prøvotid eller om indragning eller begränsning av förskrivningsrätt, ska HSAN besluta att underrätta de behöriga myndigheterna i övriga stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och i Schweiz om beslutet eller domen. Myndigheterna ska underrättas senast tre dagar efter den dag då beslutet eller domen har meddelats. Om detta beslut eller denna dom senare upphör att gälla, ska ansvarsnämnden utan dröjsmål underrätta de behöriga myndigheterna i övriga stater inom EES och i Schweiz.

Det totala antalet underrättelser framgår av tabell 11.

Tabell 11 Underrättelser via IMI 2020

År	Antal ärenden
2018	215
2019	192
2020	233

Ärendebalans

Vid årets ingång uppgick antalet ärenden i balans till 134. Vid årets utgång uppgick motsvarande siffra till 221, se tabell 12.

Tabell 12 Ärendebalans per den 31 december 2020

År 2020	Antal ärenden
Ingående balans	134
Inkomna ärenden	324
Slutligt avgjorda ärenden	238
Utgående balans	221

Remisser

HSAN har under året besvarat 2 remisser, båda från regeringen.

Sammanträden

HSAN har under år 2020 genomfört 11 sammanträden.

Beslut om verksamhetsredogörelse för kalenderåret 2020

Beslut om verksamhetsredogörelse för kalenderåret 2020 (dnr 21.2-1718/2021)
har den 28 januari 2020 fattats av HSAN i följande sammansättning.

Ordföranden Eskil Nord
Samordnaren Eva Estling
Ombudsmannen Annica Jansson
Överläkaren Martin Rödholm
Leg. sjuksköterskan Lisbeth Löpare-Johansson
F.d. riksdagsledamoten Anders Andersson
Riksdagsledamoten Camilla Hansén
Riksdagsledamoten Johan Hultberg
F.d. riksdagsledamoten Maria Stenberg

Eskil Nord